

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 342. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856960618592/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

MORALSKE FABLES

som kaldtes den Orthodoxe, og var den Herskende, blev siden anfægtet af andre, som ere faldne til en anden Extremitet, saa at de have nægtet Jupiters og andre Guders Existence. Derom vare Stridigheder længe blevne førte. Men, da de komne til den Grad, at Skov-Fyrsten Pan begyndte at frygte for indvortes Kriig, lod hand saadant andrage for Jupiter, forlangende, at han ved en Decision, vilde tilkiendegive, hvilken Lærdom var meest farlig og lastværdig. Jupiter blev herved ikke lidet allarmeret. Han kaldede Guderne sammen for at høre deres Betænkende. Endeel af dem faldt den Sect meest fordømmelig, som vilde gjøre Jupiter til et non-ens, andre derimod vare af andre Tanker, sær Momus, hvilken sagde: Jeg kand nogenledes taale, at jordiske Creature sige, at Momus er ikke til, men ingenlunde, at man holder ham for en Tyran, og tillegger ham saa mange Feil. Jupiter studsede derved, og holdt for, at det var sikkerst at lade denne Sag blive u-decideret.

69. Fabel.

Pans Rangs-Forordning.

Foruden de Stridigheder udi Lærdommen, som regnede blant Skovens Dyr, vare andre, som reysede sig af Høyhed og Ærgierighed. De saa kaldne ædle Dyr kunde ikke lide, at de ringere paastode en Liighed. Det var derfor at alle de som regnede sig udi den fornemste Classe, nemlig Løver, Leopardter, Tigre, Elephanter, Ørne, Høge, etc. berammede et Mode, som de gave Navn af Herre-Dag eller Ridder-Dag, for at raadslaac herom. Denne Ridder-Dag blev holden mod Enden af den Maaned Kaska udi Slange-Aaret. De besværgede sig da samtligen over de mindre Dyrs Hovmod, hvilken de sagde gik saa vidt, at alle indtil Sviin, Faar og Æsler bildte sig ind at Soel og Maane skinnede saavel for deres, som for de ædle Dyrs skyld, og at Himmelen gav Regn og Vinden rensede Luften saavel for et Æsel, som for en Løve. Saadant og andet, sagde de, var

MORALSKE FABLER

utaaleligt at høre. En Løve traadde da frem og sagde: Det er ikke nok: En Muus og Rotte tør ofte understaae sig at insultere mig og mine Medbrødre. Tigren sagde: En Flue tager ikke i Betænkning at sætte sig ofte udi mine Næsebore, og naar man spør dem hvorledes de driste sig til at lade see saadan Næsviished mod Folk af min Stand, svare de: Jeg er ligesaa god som du est. Elephanten fremvisede sin Snabel, som ilde var tilreedt af nogle Bier, hvis Sværm han havde forbigaaet. Crokodilen besværgede sig over et lidet ringe Dyr, som kaldes Ichneumon, hvilket ødelagde hans Æg. Efterat disse og andre Klagemaal vare anførte mod de mindre Dyrs Hovmod og Ambition, besluttede den forsamlede Ridder-Stand at forfatte en Memorial til Pan, hvorudi de forlangede, at Skov-Fyrsten vilde ved sin Myndighed publicere en Rangs-Forordning, hvorefter alle kunde rette sig, og hvoraf de ringe Dyr kunde lære hvad Ærbødighed de ere de ædle Creature skyldige. Dette skeede: Pan efterkom deres Begiering, og lod udgaae en Rangs-Forordning, som han fandt for billig ikke at grunde paa udvortes Anseelse og Skabning, men paa et hvert Dyrs indvortes Valeur og paa dets Dyd og Duelighed, hvorved Nytte og Fordeel erhverves saavel til andre Dyr, som til Mennesker. Forordningen er saa lydende:

Skov-Forordning om Rangen.

Første Classe.

1. *Vore Bier og Silke-Orme.*
2. *Vore Faar.*
3. *Vore Kiør.*
4. *Vore Geeder.*
5. *Vore Heste og Hopper.*

Anden Classe.

1. *Vore Dromedarier, Cameler og Æsler.*
2. *Vore Stude og Øxen.*
3. *Vore Katte.*

MORALSKE FABLER

Tredie Classe.

1. *Vore Skielpader.*
2. *Vore Høns, Ænder og Giæs.*
3. *Vore Bevere.*
4. *Vore Duer.*
5. *Vore Størke.*
6. *Vore Haner.*
7. *Vore Falke, Jagt- og Fæe-Hunde.*

Fierde Classe.

1. *Vore Myrer.*
2. *Vore Ædderkoppe og andre konstige Fabriqueurs.*
3. *Vore Nattergaler, Lærker og andre Musicalske Fugle.*

Femte Classe.

Vore Løver, Tigre, Elephanter, Bjørne, Leopardter, Ulve, Ørne, Høge, Muus, Rotter, Slanger, Skrup-tusser, Væggeluus, etc. hver efter sin Anciennetet.

Saa stor Glæde som denne Rangs-Forordning opvakte iblant de ringe Dyr og Fugle, saa stor Bitterhed forarsagede den blant de saa kaldne ædle Creature, hvilke ved hæftige Prætensioner gave deres Misfornøelse tilkiende. Men Pan lod dem protestere, sigende: Hvad jeg skrev, det skrev jeg. Jeg meener, at denne Forordning er saa billig, at Jupiter vil bifalde den, og at Momus selv intet vil have derimod at indvende. Dog, paa det at all Anledning skulde betages til Bagtale, lod han siden publicere en Forklaring derover saaledes: At Bierne og Silke-Ormene vare satte udi Spidsen af den første Classe, efterdi de ere ikke alleene nyttige, men og konstige Arbeydere. Faarene, som fulgte næst efter, baade klædede og fødte Mennesker. Kiørne og Geederne gave Melk, Heste og Hopper lode sig bruge til all slags Arbeyde. De som vare satte udi anden Classe, nemlig Dromedarier, Cameeler, Æsler, Stude og Øxen brugtes til Arbeyde og Jordens Drift, og Katten rensede Haasene for Utøy. De som besattes under

MORALSKE FABLER

den tredje Classe vare ogsaa til nogen Nytte: Storken rensede Urte-Gaarden, Hanen var Skovens Vægter, Falke og visse Hunde brugtes til Jagt. Myrene og Ædderkoppene vare satte udi den fjerde Classe: Hine formedelst deres Oeconomiske Viisdom: Disse formedelst deres konstige Arbejde, hvilket om det ikke er til Nytte, foraarsager dog Admiration, saa at de kand lignes med Poëter, Skildere, Kobberstikkere, Bildthuggere og andre store, skjønt u-nyttige Kunstnere blant Mennesker. Nattergalen og Lærken formedest deres liflige Sang, som forlyster andre Creature. De andre Dyr og Fugle derimod, som staae i flæng udi den nederste Classe, ere saadanne som imedens de leve ere enten unyttige eller skadelige. Anordningen blev siden confirmeret af Jupiter, hvilken ingen Forandring derudi gjorde uden med Elephanter, hvilke han gav Sted udi den fjerde Classe, og findes de saaledes indførte udi Forordningens anden forbedrede Edition.

Fabelen viser, hvorledes en Rangs-Forordning bør indrettes efter naturlig Billighed.

70. Fabel.

Aben Moralist.

En ung Abe overfaldtes engang af en usædvanlig Paroxysmus, saa at han optændtes af Iver til at reformere, og at igiennemhegle syndige Vellyster og Daarligheder, som ginge i Svang udi Skoven. Da han engang var udi denne Forretning, nærmede sig til ham Ræven, som var en af hans Tilhørere, og sagde: Min gode Morten! Hvor est du kommen til at catechisere? Aben svarede: Har du noget at sige paa min Lærdom, er den ikke vel grundet? Ræven sagde da: Lærdommen kand være god nok, hvis Læremesteren ikke var en Abe.

Fabelen lærer, at intet er latterligere end at see daarlige, naragtige og u-moraliserede Mennesker at catechisere, og at agere Convertisseurs, at høre en Druk-